Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp [redacted]
tel: [redacted]

Omgevingsdienst Haaglanden
Team T&V groen
Postbus 14060
2501 GB Den Haag

Betreft: Reactie op uw verzoek om aanvullende informatie aanvraag, Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak (uw kenmerk: ODH1180064).

Nootdorp, 27 november 2024,

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand treft u onze reactie op uw verzoek om aanvulling op onze aanvraag voor een Natura-2000-activiteit (zaaknummer: 01109848, uw kenmerk: ODH1180064).

Onderstaand worden uw vragen/opmerkingen puntsgewijs behandeld. De nummering van de reacties correspondeert met de nummering uit uw brief. Daar waar in uw brief meerdere vragen/opmerkingen zonder aparte noemer zijn ondergebracht hebben wij een onderverdeling gemaakt en aangeduid met: a., b., c. etc.

1.
    1) Toegevoegd, zie bijlage
    2) Deze bijlage kon niet worden toegevoegd. De rapportage sportvisserijgebruik Volkerak Zoommeer 2023 is nog niet gereed voor publicatie.
       Deze rapportage is overigens weinig relevant voor de beoordeling van de mogelijke effecten van de Beroepsvisserij op de doelsoorten van het natura 2000-gebied Krammer-Volkerak. De quota en minimummaten o.b.v. de Visserijwet garanderen voldoende voedsel voor vogels, zie voor meer details punt 5.
    3) Toegevoegd, zie bijlage. N.B. Dit document gaat alleen over afspraken in het visplan tussen Sport en Beroepsvisserij en gaat alleen over de zegenvisserij.

2. Toegevoegd, zie bijlage:
    - Toestemming Aal doc nr. 60515 deze toestemming bezitten alle 5 bedrijven.
    - Toestemming Bot doc nr. 60403 ook deze bezitten alle 5 bedrijven.
    - Toestemming Zegenvisserij doc nr. 60514 deze is op naam gesteld van de vereniging.

3. Zie o.a. begin van 5e alinea van inleiding van de PB: “Deze Passende Beoordeling beschouwt de visserij op **snoekbaars, brasem, aal, wolhandkrab, harder en bot** in het krammer-Volkerak. De lijst wordt herhaald aan het begin van de activiteitsbeschrijving (H2 van de PB).
   Vervolgens worden in paragraaf 2.1 per vistechniek/type visserij de doelsoorten besproken. Hierbij komt onder andere ter sprake dat een deel in een deel van het gebied de wolhandkrab niet mag worden behouden (zie 2.1 sub 3 en sub 4). Zie ook figuur 3.
   De toestemming voor het vangen van wolhandkrab staat ook omschreven in de toestemming voor de aalvisserij (Toestemming Aal 60515; bijgevoegd n.a.v. vraag 2).
   Zoals in de PB is aangegeven wordt voor de effectbeoordeling het hele bevisbare gebied of de visserij met schietfuiken op aal en visserij met aangepaste fuiken op wolhandkrab getoetst op

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp
[redacted]
tel: [redacted]

effecten op de gestelde natuurdoelen in het Natura 2000-gebied, zodat eventuele tussentijdse aanpassingen aan het Visplan passen binnen de vergunning op grond van de Omgevingswet (zie tekst onder figuur 4 op pagina 8).

4. Ledenlijst vereniging:

Naam	Adres	Scheepsnummer
Visserijbedrif A Bout	Stoofstraat 24 4693 BB Poortvliet	TH 28 , TH 21
Visserijbedrif L Verwijs	Haven 5 4675AA St Philipsland	PH 1
[redacted] Fourage	Langeweg 2a 4311RB Bruinisse	BRU 41, BRU 42
Fa P Kooistra Schot	Veerweg 5 4691PC Tholen	TH 1
Visserijbedrijf van Ham V.O.F	Slabbecoornweg 60a 4691 RZ Tholen	TH 50

Genoemd zijn de scheepsnummers van de hoofdschepen. Per visser wordt maximaal 1 boot en 1 bijboot tegelijk binnen het hier beschouwde gebied gebruikt, zie ook de activiteitomschrijving in de PB (zie paragraaf 2.1, onderaan pagina 9). Aangezien alle schepen op hoofdlijnen vergelijkbaar zijn en er bij de effectbeoordeling uitgegaan is van het grootste schip (worst case benadering),maakt kleine variatie tussen de schepen niet uit voor de effectbeoordeling.

Elke beroepsvissers kan de vergunde vismethoden gebruiken.

Vismethode	Periode	Visgebied
Paling /fuiken	1 dec tot 31 aug.	Krammer Volkerak*
Wolhandkrab/ Fuiken	31 aug tot 1 dec **	Schelde Rijn Kanaal
Bot /fuiken		Krammer
Zegenvisserij /ringzegen	1okt tot 31mrt ***	Krammer Volkerak
Hardervisserij/ringzegen	1mrt tot 31 aug	Krammer vnl rondom Krammersluizen

* exclusief het afgesloten gebied ivm verontreiniging dioxinen
** met ontheffing wolhandkrab visserij
*** volgens afspraken gemaakt in visplan

Alle vistechnieken kunnen en mogen door alle 5 vissers worden beoefend, hoewel slechts 3 van de 5 actief zijn op het Krammer-Volkerak (de overige 2 zijn actief op het Zoommeer). Het Krammer-Volkerak en Zoommeer is ingedeeld in 5 visvakken, die door het Ministerie LNV (heden: Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur: LVVN), worden verhuurd aan de leden. Van deze 5 visvakken liggen er 3 binnen het Krammer-Volkerak en 2 in het Zoommeer. De 5 leden maken onderling afspraken over de roulatie van de visvakken. Op deze wijze zijn er ten alle tijden maximaal 3 vissers tegelijk werkzaam op het Krammer Volkerak.

De vissoorten die gevangen worden, zijn in de passende beoordeling per vangstmethode besproken (zie o.a. paragraaf 2.1). Vervolgens wordt bij de bespreking van het visplan (paragraaf 5.3) per vissoort aangegeven wat voor regels/beperkingen er gelden met betrekking tot de vangst (zoals quotum en minimum maat). Hier wordt nu in paragraaf 5.1 duidelijker naar verwezen.

5. Een formeel document van het ministerie van LVVN is er niet.

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp [redacted]
tel: [redacted]

De afspraken over de quota van Brasem en Snoekbaars zijn tussen de federatie Sportvisserij Zuidwest Nederland (SZWN) en de Vereniging van beroepsvissers.

In de “toestemming aal” (zie bijlage bij vraag 2) wordt geadviseerd om aan een visstand beheercommissie deel te nemen.
Dit wordt ook gedaan samen met SZWN (en Rijkswaterstaat). Daarin zijn de quota vastgesteld.
Voor het visplan 2024 -2028 is geen nieuw visstand onderzoek uitgevoerd door de sport- en beroepsvissers, mede omdat in de periode van het visplan 2018 -2024 geen er onttrekkingen van Brasem en Snoekbaars door de beroepsvissers zijn geweest. Gedetailleerde data van Rijkswaterstaat in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) was niet beschikbaar voor SZWn en de beroepsvissers. Zoals vermeld in het visplan is dit wel voorgelegd aan o.a. Rijkswaterstaat als beheerder van het gebied (en deelnemer aan de VBC). Er zijn geen reacties of aanpassingen ontvangen.

Er zijn wel onttrekkingen door sportvissers die daarvoor een ontheffing krijgen van SZWN. Dit gaat om een toegestane onttrekkingen van maximaal 2 snoekbaarzen per visser per dag.
Deze cijfers zijn bekend bij SZWN, echter nog niet voor publicatie gereed. Intern gaven ze wel aan dat er geen reden tot zorg is betreffende het snoekbaarsbestand.
Bij het opstellen van het visplan 2024 -2028 is op basis van de interne cijfers het nieuwe quotum vastgesteld.
Sport- en Beroepsvissers hebben bovendien besloten het quotum op basis van voorzorg nog ieder jaar naar beneden bij te stellen.

Overigens zijn visquota alleen relevant in het kader van de effectbeoordeling in de PB voor zover het gaat om indirecte effecten op doelsoorten (of doeltypen) (b.v. voorvoedselbeschikbaarheid). Hierbij is vooral de maat van de vissen die worden gevangen van belang. Indirecte effecten via voedselbeschikbaarheid worden nader besproken in paragraaf 5.3 van de PB.

6. Vangstregistratie
   - van de Hardervisserij is deze niet aanwezig omdat er in de afgelopen jaren niet gevist is op harder.
   - Vangstregistratie van de zegenvisserij is ook niet aanwezig om dat deze visserij in de afgelopen periode niet is toegepast,
   - Paling/aal wordt volgens voorwaarden van het Nederlands aalbeheerplan bevist. Dat houdt in een 3 maandelijkse sluiting van de visperiode en een wekelijkse vangstregistratie. Registratie van aal wordt wekelijks doorgegeven aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Daarin worden door de vissers kg vangst en het aantal fuiken vermeld. Vangstgegevens aal van afzonderlijke vissers zijn privé en worden niet door de vissers aan elkaar of de vereniging afgegeven en kan daarmee niet centraal worden aangeleverd. Namens RVO kan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) controles uitvoeren op de vangstregistraties.

Overigens zijn vangstregistratie alleen relevant in het kader van de effectbeoordeling in de PB voor zover het gaat om indirecte effecten op doelsoorten (of doeltypen) (b.v.voor voedselbeschikbaarheid). Hierbij is vooral de maat van de vissen die worden gevangen van belang. Indirecte effecten via voedselbeschikbaarheid worden nader besproken in paragraaf 5.3 van de PB.

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp [redacted]
tel: [redacted]

7. Bijvangsten vissoorten anders dan de doelsoorten zoals genoemd in de PB worden niet bijgehouden, aangezien deze direct levend moeten worden teruggezet. De enige 'bijvangst' die mag worden aangeland is snoekbaars en deze wordt wel geregistreerd, indien gevangen (in de periode 2020-2023 alleen incidenteel in de fuikenvisserij, er was geen zegenvisserij in de afgelopenperiode).

8. Bijvangsten van vogels zijn ieder jaar doorgeven aan afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, maar bij deze een herhaling, dit is aangepast in de PB.

jaar	maand	locatie	Soorten		
			aalscholver	meerkoet	overig
2023	mei	Noordplaat	3	-	-
	oktober	Sch Rijn Kanaal	1	-	-
	december	Philipsdam	1	-	-
2022	maart	duwvaartsluis krammer	1	-	-
2021	juli	Sch Rijn Kanaal	-	1	-

9. Er is alleen in het jaar 2020 een inventarisatie gemaakt door Buijs Eco Consult (BEC) met het advies om 300 meter van de locaties verwijderd te blijven met visserij activiteiten.
   Advies van BEC in de bijlage.

   De daaropvolgende jaren is er wel contact met BEC geweest. Uiteindelijk is ervoor gekozen de activiteitvrije bufferzone van 300 meter rond de betreffende gebieden in de periode 15 april – 15 augustus sowieso aan te houden, ongeacht de geschiktheid voor visdieven. Dit is nu ook aangegeven in de PB.

10. Afspraken met RWS betreft visstandbemonsteringen zijn er niet. Het Krammer-Volkerak-Zoommeer is opgenomen in een landelijke MWTL monitoring, o.a. voor de Kaderrichtlijn Water in opdracht van de beheerder RWS. Deze informatie is niet vrij beschikbaar voor SZWN en de beroepsvissers. RWS wordt via de VBC en nieuwe visplannen geïnformeerd, er is de afgelopen periode geen aanleiding geweest voor RWS om n.a.v. hun bevindingen met de sport en beroepsvissers contact op te nemen. Uit de KRW-factsheet (zie ook hfst 3 in de PB) blijkt dat de Ecologische Kwaliteitsratio (EKR) voor vis goed is.

11. Bijgevoegd een nieuwe versie van de eerder bijgevoegde pdf met detailkaarten van de zonering. De zonering is niet aangepast ten opzichte van de eerder aangeleverde kaart, maar de luchtfoto is vernieuwd (die is nu uit 2024). Verder zijn de gebiedsnamen toegevoegd.
    De broed- en foerageergebieden worden besproken in de tekst. Om de kaart leesbaar te houden worden niet alle potentiële broed- en foerageergebieden apart ingetekend. Ook met oog op wisselende geschiktheid wordt er bij de effectbeoordeling van uitgegaan dat al het land achter de vooroeververdedigingen geschikt broed- en foerageergebied vormt.
    Bijzondere potentiële broedlocaties b.v. de locaties die potentieel geschikt zijn voor visdieven) zijn wel apart op kaart weergegeven. Bij de zonering (welke wél is weergegeven op de kaart) is

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp
[redacted]
tel: [redacted]

rekening gehouden met deze gebieden. Bij de effectbeoordeling is uitgegaan van de op kaart weergegeven zonering.

12. 1) De geraadpleegde bronnen zijn opnieuw nagelopen op veroudering. Er is geactualiseerd tot aan de datum van indienen. Voor een deel van de bronnen geldt echter dat deze wel oud zijn, maar toch nog bruikbare informatie bevatten. Om deze reden zijn diverse oudere bronnen toch gehandhaafd. Waar mogelijk zijn de bronnen aangevuld met meer recente informatie. Verder is er bij het interpreteren van de bronnen rekening gehouden met de leeftijd als ook met de volledigheid van de bronnen.
    2) Een evaluatie van de jaarlijkse vangsten hoort niet thuis in een PB. De visstand voor de bevisbare soorten wordt gereguleerd vanuit de visserijwet, tevens zijn er maatlatten vanuit de Kaderrichtlijn Water. Het visbestand is alleen relevant in het kader van de effectbeoordeling in de PB voor zover het gaat om indirecte effecten op doelsoorten (of doeltypen) (b.v. voor voedselbeschikbaarheid). Hierbij is vooral de maat van de vissen die worden gevangen van belang. Deze effecten worden nader besproken in paragraaf 5.3 van de PB.

13. a. De betreding van verboden gebieden maakt geen deel uit van de aangevraagde activiteit. Alle activiteiten worden vanaf een vaartuig uitgevoerd. Verder wordt er bij de effectbeoordeling vanuit gegaan dat met zich houdt aan de aangegeven zonering, zoals op kaart weergegeven in figuur 6 en de meegeleverde kaartbijlage (zie ook nieuwe versie van de kaartbijlage bij antwoord op vraag 11). Hiermee worden alleen openbaar toegankelijke gebieden aangedaan en voldoende afstand tot belangrijke vogelgebieden gehouden. Het varen in “verboden gebieden” maakt geen onderdeel uit van de aangevraagde en getoetste activiteit.

    b. Een “hoge snelheid” is in principe een relatief begrip. Op het water wordt onder snel varen een vaarsnelheid van meer dan 20 km/u verstaan (zie regeling snelle motorboten Rijkswateren 1995 https://wetten.overheid.nl/BWBR0007331/2013-01-01).
    Binnen het Krammer-Volkerak zijn geen zones aangewezen waar een lagere maximale vaarsnelheid geldt dan 20 km/u. Wel zijn er enkele snelvaargebieden aangewezen, waar deze snelheid mag worden overschreden.
    In de effectbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de geldende snelheidslimieten uit het verkeersreglement niet worden overschreden. Er wordt vooral gebruikgemaakt van de vaargeul voor het varen van- en naar de vislocaties, waarbij de schepen zich voegen in het aanwezige scheepvaartverkeer.

    c. De belangrijkste vogelgebieden zijn afgeschermd voor golfslag door de aanwezigheid van vooroeververdedigingen dit geldt ook voor de door u genoemde gebieden. Achter deze vooroeververdedigingen wordt niet gevaren.

    d. Voor de effectbeoordeling ten aanzien van verstoring van vogels is reeds gebruik gemaakt van Krijgsveld et al., 2022 (zie o.a. bronnenlijst), al stond in de tekst per abuis inderdaad nog enkele malen Krijgsveld et al., 2008 genoemd. Dit is nu aangepast. Ook hier wordt echter aangegeven dat vooral de situatie en het type verstoringsbron veel invloed heeft op de mate van verstoring/verstoringsafstand. Om deze reden wordt in de in de effectbeoordeling vooral uitgegaan van effectbeoordeling op basis van situatie/ligging van de belangrijke leefgebieden (foerageergebied/rustgebied/broedgebied) t.o.v. de activiteit.

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp [redacted]
tel: [redacted]

Zoals omschreven in par. 5.1, heeft de visserrij er baat bij zo min mogelijk verstorend te zijn, ten einde de visvangst te vergroten. Hiermee wordt niet alleen de verstoring van vissen, maar ook de verstoring van vogels beperkt.

14. a. De beperkingen uit andere richtlijnen zijn aan veranderingen onderhevig. Deze kunnen o.a. worden bijgesteld aan de hand van nieuwe meetwaarden van PCB's en dioxines. Zekerheidshalve is er bij de effectbeoordeling in de PB uitgegaan van het hele bevisbare gebied, zodat eventuele tussentijdse aanpassingen aan het Visplan passen binnen de vergunning op grond van de Omgevingswet (zie tekst onder figuur 4 op pagina 8).
    b. Bij de effectbeoordeling is uitgegaan van de "worst case" met maximale inzet van tijd en middelen. De daadwerkelijke inzet zal naar verwachting lager zijn. Dit is nu duidelijker aangegeven in de PB.
    c. De tekst is aangepast. De vissers zijn overigens wel intrinsiek gemotiveerd om verstoring te minimaliseren hiervoor zijn rustig varen en het beperken van vaarbewegingen erg belangrijk. Dit is niet alleen om verstoring van vogels te minimaliseren, maar vooral om verstoring van vissen te minimaliseren (zie par. 5.1). Andere afwegingen als brandstofgebruik en tijd zullen zeker ook meespelen in de afweging, maar dit is niet relevent voor de effectbeoordeling.

15. Er is bij het invoeren van nieuwe bronnen beoordeeld of deze van invloed zijn op (de conclusies uit) de effectbeoordeling. Indien nodig worden de conclusies bijgesteld.
    Een deel van de oudere bronnen is echter gebruikt omdat er hiervan geen nieuwere versies beschikbaar zijn enomdat de informatie in de bron nog wel een nuttige toevoeging geeft voor het totale beeld. Verder zijn niet alle gegevens even gevoelig voor veroudering. De reactie van vogels op een bepaalde activiteit is bijvoorbeeld een stuk minder gevoelig voor veroudering dan de verspreidingsgegevens van de soorten. Daar waar nodig (en beschikbaar) zijn aanvullende bronnen toegevoegd om de oudere bronnen eventueel aan te vullen. Bij de interpretatie van de gebruikte bronnen is altijd rekening gehouden met de beperkingen in actualiteit en volledigheid.

16. Dit wordt besproken in paragraaf 2.3 en in meer detail besproken in het bijgevoegde visplan. In paragraaf 2.1 en 2.2 wordt hier nu duidelijker naar verwezen.

17. Een toelichting over EKR-score is nu toegevoegd aan de tekst over de KWR in de PB.

18. De informatie over de broedlocaties is weergegeven in de figuren bij de soortbesprekingen. Zie b.v. figuur 11 voor bontbekplevier. Daarnaast wordt in de tekst besproken wat voor biotopen van belang zijn. Het favoriete biotoop (zeedijken en stranden) van de bontbekplevier zijn bijvoorbeeld beiden niet aanwezig in het Krammer-Volkerak.
    Hiermee volgt dus uit de informatie dat belang van het gebied en daarmee de overlap met de activiteit in het gebied beperkt is. Voor de duidelijkheid is hier extra toelichtende tekst toegevoegd.

19. Deze tekst gaat over de Deltawateren in het algemeen. Dit is nu tekstueel verder verduidelijkt. De passende beoordeling richt zich op de doelsoorten van het gebied. Aangezien de meeste doelsoorten met name zout "gerelateerd" zijn, gaat de meeste tekst over deze soorten. Veel van deze soorten broeden en/rusten en/ of foerageren nog wel het Krammer-Volkerak, ondanks de sterke verzoeting. Dit gebiedsgebruik wordt in paragraaf 5.1.1 per gebied besproken.

Navis Advies B.V.
Delflandstraat 60
2631 HE Nootdorp [redacted]
tel: [redacted]

20. a. Het betreft het Krammer-Volkerak. Dit is nu in het bijschrift van de tabel verduidelijkt.
    b. Deze tekst betreft een tekst uit het beheerplan van RWS (zie bronvermelding). Helaas is hier nog steeds geen nieuwe versie van beschikbaar, anders zouden we deze zeker gebruiken. De mogelijke effecten van de visserij op de doelstellingen wordt uitvoerig besproken in hoofdst. 5.
    c. Wij hebben in dit kader diverse besprekingen/ evaluaties van doelen geraadpleegd. De aangedragen PAS-analyse is echter gericht op effecten op en matregelen voor stikstofgevoelige gebieden en is daarmee minder relevant voor de bespreking van de vogeldoelsoorten. In de recentere Natuurdoelanalyse Natura 2000 114 Krammer-Volkerak – Provincie Zuid-Holland (Arcadis, royal Haskoning en Sweco, 2022) is meer informatie toegevoegd over niet stikstof-gerelateerde doelstellingen.
    d. Deze gebieden zijn reeds opgenomen in de effectbesprekingen in paragraaf 5.1.1. De gebiedsbeschrijvingen in deze paragraaf zijn geactualiseerd.
21. De tekst is aangevuld.
22. Er wordt inderdaad niet met staand want gevist, wel is er bij zegenvisserij sprake van bewegende, overeind “staande” netten. De bewoording is aangepast om verdere verwarring te voorkomen.
23. a. Telmee is een portaal waarmee data uit de NDFF wordt geraadpleegd. Zie ook bronbespreking. Deze is nu iets aangevuld om dit verder te verduidelijken.
    Telmee heeft een manier van weergeven die in deze context handiger is dan b.v. de NDFF Verspreidingsatlas (https://www.verspreidingsatlas.nl/). Zo is het kaartje duidelijker en kan beter worden gefilterd op periode (hier meestal de laatste 5 jaar) om zo een beter beeld het krijgen van de “recente” verspreiding. De achterliggende verspreidingsgegevens zijn echter gelijk.
    b. Tekst is aangepast om beter aan te laten sluiten op de verspreidingskaartjes.
24. a. De beperking in ruimte, en tijd is nader uitgewerkt/verduidelijkt.
    b. deze bron wordt niet gebruikt om verspreiding van vogelsoorten te bespreken, maar om bepaalde type reactie op een activiteit te bespreken. Dat ook in de reactie van vogels op bepaalde activiteiten veranderingen kunnen optreden is bij de verwerking van de bron rekening gehouden. Aangezien er geen recenter onderzoeksrapport beschikbaar is van een vergelijkbaar onderzoek hebben we deze bron toch gebruikt, zij het dan met de nodige voorzichtigheid ten aanzien van de conclusies.
25. De tekst is aangepast.
26. De tekst is aangepast.
27. De toelichting op de ARERIUS-berekening is nader uitgebreid.

Wij hebben onze best gedaan om uw vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Mochten er onverhoopt toch nog onduidelijkheden zijn dan licht ik dit graag telefonisch toe.

Met vriendelijke groet,
namens de Vereniging van Beroepsvissers Krammer-Volkerak

[redacted]